

کاربرد تداعی آزاد در

روانکاوی کلاسیک

دکتر زیگموند فروید

گردآوری و ترجمه:

دکتر سعید شجاع شفتی

فهرست

مقدمه مترجم ۷

یادداشت‌هایی در بارهٔ یک بیمار مبتلا به روان‌رنجوری وسواس

مقدمه ۱۱

خلاصهٔ شرح حال بیمار ۱۵

الف) آغاز درمان ۱۶

ب) میل جنسی دوران کودکی ۱۶

ج) ترس بزرگ وسواسی ۲۰

د) آشنایی با کیفیت درمان ۲۶

ه) برخی افکار وسواسی و توجیه آن‌ها ۳۷

و) عامل تسریع‌کنندهٔ بیماری ۴۳

ز) عقدهٔ پدر و حل فکر موش صحرایی ۴۷

نظریه ۶۳

الف) برخی از مشخصات عمومی روان‌رنجوری وسواس ۶۳

ب) برخی خصوصیات روانی مبتلایان به روان‌رنجوری وسواس ۶۹

ج) زندگی غریزی بیماران وسواسی و منشأ اجبار و تردید ۷۴

گزارش یک روان‌رنجوری مربوط به دوران کودکی

ملاحظات مقدماتی ۸۷

بررسی کلی محیط و سرگذشت بیمار ۹۳

اغفال و نتایج بلافصل آن ۹۹

خواب و صحنهٔ اولیه ۱۰۹

چند بحث ۱۲۷

روان‌رنجوری وسواس ۱۳۹

۱۴۹ مرحله مقعدی فرایند جنسی و عقدۀ اختگی
۱۶۵ مطالب جدیدی از دوران اولیه - راهحل
۱۷۹ جمع‌بندی و مسائل

یادداشت‌هایی روانکاوانه در بارۀ گزارش حسب‌حال گونه‌ی یک مورد بیماری پارانویا

۱۹۹ شرح حال
۲۱۹ تلاش برای تفسیر
۲۳۷ نکاتی چند در باب مکانیزم پارانویا
۲۵۵ پی‌نوشت

پیوست‌ها

۲۶۱ پیوست اول: گفتاری در باب هدف روانکاوی
۲۶۹ پیوست دوم: بازنگری نظریۀ رؤیاها
۲۷۵ پیوست سوم: رؤیا و تله‌پاتی
۲۷۷ پیوست چهارم: کالبدشکافی شخصیت
۲۸۱ پیوست پنجم: اضطراب و زندگی غریزی
۲۸۵ پیوست ششم: روانکاوی و رشد روانی زنان
۲۸۹ پیوست هفتم: روانکاوی و کاربردهای آن
۲۹۳ پیوست هشتم: روانکاوی و جهان‌بینی
۲۹۷ پیوست نهم: روانکاوی در حوزه‌ی روان‌پزشکی در قرن بیست و یکم
۳۲۳ پیوست دهم: فروید و تکنیک روانکاوی کلاسیک
۳۲۵ پیوست یازدهم: ضربه‌ی روحی، سوءاستفاده‌ی جنسی و فراموشی روانزا
۳۳۳ پیوست دوازدهم: بحثی در باب خودآگاهی
۳۳۹ پیوست سیزدهم: پاسخ به آیزنک
۳۴۷ پیوست چهاردهم: روانکاوی در تعامل با سایر روان‌درمانی‌ها
۳۴۸ ۱. رفتاردرمانی
۳۵۷ ۲. شناخت‌درمانی

مقدمه مترجم

کتاب حاضر را می‌توان متمم کتاب مهم‌ترین گزارش‌های آموزشی تاریخ روانکاوی (انتشارات ققنوس، ۱۳۷۹) و در جهت اهداف آموزشی - بالینی و ارائه مثال‌های عملی از چگونگی اجرای فرایند روان‌درمانی‌های تحلیلی به شمار آورد. در این کتاب، دکتر زیگموند فروید سرگذشت سه بیمار خود را ترسیم و بررسی کرده است. یکی از آن‌ها دکتر شربر^۱ نام دارد و دو بیمار دیگر را به نام‌های «موش مرد»^۲ و «گرگ مرد»^۳ می‌شناسند.

در این بین، شرح حال گرگ‌مرد به عنوان آخرین و کامل‌ترین گزارش در نوع خود شهرت تاریخی دارد و از این رو، وی را مهم‌ترین بیمار فروید دانسته‌اند. مورد دکتر شربر نیز به خاطر این‌که نخستین مورد جنون بوده است که در چارچوب مکتب روانکاوی مورد تحلیل قرار گرفته (البته به شیوه‌ای غیرمستقیم) اهمیت خاصی دارد. این کتاب به منزله نقطه اوج و تبلور تمامی مطالبی است که در سه کتاب مطالعاتی بر روان‌شناسی فروید (امیرکبیر ۱۳۶۳ و ۱۳۷۶)، اصول روانکاوی بالینی (ققنوس، ۱۳۷۷) و مهم‌ترین گزارش‌های آموزشی تاریخ روانکاوی (ققنوس، ۱۳۷۹) بیان شده است. لذا ضمن این‌که نقطه پایانی تلاش من جهت معرفی تکنیک جامع روانکاوی کلاسیک است، در عین حال می‌توان آن را به انضمام آثار قبلی، نقطه عطفی در احیا و اجرای صحیح و اصولی روان‌درمانی‌های تحلیلی در ایران تلقی کرد.

همچنین، در پیوست‌های کتاب، که به قلم این‌جانب نوشته شده است، کوشیده‌ام ضمن مروری اجمالی بر آخرین دیدگاه‌های بالینی فروید و وضعیت روانکاوی به طور اخص و روان‌درمانی به طور اعم را در جهان امروز و در ابتدای قرن بیست و یکم و نیز وضعیت روانکاوی در مقایسه با سایر مکاتب علوم رفتاری (به‌ویژه پاسخی اجمالی به مخالفان آن از جمله آیزنک) و همچنین جدیدترین تفحصات در باب مباحث کلیدی این حوزه و سایر نکات مشابه را مطرح کنم و بدین‌سان بر گستردگی و استمرار بحث تأکید ورزم و بر غنای مطالب بیفزایم.